

บทความจากวิทยานิพนธ์เพื่อการเผยแพร่

ชื่อเรื่อง

(ภาษาไทย)

การพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดศรีภวังค์

(ภาษาอังกฤษ)

The Development of the Curriculum Implementation Process in Small
Schools, Case Study : Wat Sri Phawang School.

ชื่อผู้วิจัย (ภาษาไทย) นางสาวภรณ์ ปิวธัญญา

ชื่อผู้วิจัย(ภาษาอังกฤษ) Mrs. Supaporn Piewthanya

ABSTRACT

This research aimed to develop the procedures of the curriculum usage of small schools, case study: Wat Sri Phawang School by using the participatory research. The sample group consisted of 8 participants : the school administrators, teachers, school committee and parents. The research was divided into 4 steps: 1) studying the problems and needs, 2) developing the procedures, 3) experimenting, and 4) evaluating by collecting the data from the participated people. The instruments were group conversations, brain storming, and interviewing. The statistical analysis was performed by the content.

The finding indicated that the teachers were not certain of the curriculum usage. The administration was unclear. There was a lack of supervising, monitoring and using the systematic curriculum. The relevant people helped develop the procedures of the curriculum usage of small schools to solve the mentioned problems within 5 steps as follows: 1) curriculum usage preparation; the administrators and curriculum committee and academic administrators planned, analyzed the curriculum, prepared the personnel and publicized the curriculum, 2) curriculum usage; the administrators had a role of curriculum management and services, budgeting and facilitating the teaching and learning management. The teachers taught the students with the child center, 3) curriculum audit; the administrators planned and set the schedule to supervise and monitor the curriculum usage from the achievement of all subjects, meeting to find the conclusion, 4) curriculum usage report; the data of the tests, students' behavior and related information were collected and reported to the relevant people, and 5) curriculum improvement and correction; all problems and suggestions were used as the fundamental data to improve and develop the procedures of the curriculum usage more efficiently. The results of implementing curriculum were as follow, the administrators feel comfortable to supervise and monitor the procedures. The teachers were certain of using the curriculum and adapted their behavior of the

curriculum usage. Both administrators and teachers were very satisfied with the procedures of the curriculum usage.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีกวังค์ โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ผู้ปกครอง รวม 8 คน ร่วมวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ 2) พัฒนาการกระบวนการ 3) ทดลองปฏิบัติ และ 4) ประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การระดมสมอง และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาคือ ครูไม่มั่นใจในการดำเนินการใช้หลักสูตร ความไม่ชัดเจนในการบริหาร ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงร่วมกันพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน วิเคราะห์หลักสูตร เตรียมบุคลากร และประชาสัมพันธ์หลักสูตร 2) ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตร ผู้บริหารมีบทบาทในการ จัดการบริหารและบริการเกี่ยวกับหลักสูตร จัดสรรงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ขั้นการตรวจสอบการใช้หลักสูตร ผู้บริหารดำเนินการวางแผนกำหนดเวลาในการนิเทศ กำกับติดตามผลการใช้หลักสูตร จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มสาระ และประชุม เพื่อหาข้อสรุป 4) ขั้นการรายงานการใช้หลักสูตร ดำเนินการรวบรวมข้อมูลผลการสอบ ข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และ 5) ขั้นการปรับปรุง แก้ไขหลักสูตร นำผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลจากการนำกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ทดลองปฏิบัติพบว่าผู้บริหารได้รับความสะดวกในการกำกับติดตาม ช่วยให้ครูมีความมั่นใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการนำหลักสูตรไปใช้มากขึ้น ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจในกระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้มาก

บทนำ(คำนำ)

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับ

สภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก อีกทั้งมุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบการบริหารและจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนร่วมจัดการศึกษา และให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ ในด้านหลักสูตร จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักว่า การศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ ซึ่งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นำทางให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตร และต้องบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาด้วยตนเอง เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบ ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาแต่ละครั้งจะต้องมีหลักสูตรเป็นพื้นฐานหลักและเป็นแกนสำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งที่ วก 1166/2544 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เรื่องให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป และในปีการศึกษา 2546 ให้ใช้พร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตร และจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 วรรคสองที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กรมวิชาการ. 2544 : 3)

จึงเป็นที่แน่ชัดว่าสถานศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องจัดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งต้องศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำหลักสูตรไปใช้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้

เพราะเป็นขั้นตอนที่จะสะท้อนให้เห็นว่าในทางปฏิบัตินั้น ความมุ่งหมาย เนื้อหา ตลอดจน กิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สามารถนำไปปฏิบัติ ให้สัมฤทธิ์ผลได้มากน้อย เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างที่ควรต้องได้รับการปรับปรุง แก้ไข และผู้ที่จะสามารถให้ ข้อมูลได้ดีที่สุด คือผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้จริง ๆ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ซึ่งจะต้อง ศึกษาทำความเข้าใจในตัวหลักสูตรอย่างถ่องแท้ ต้องรู้จักวิธีการขยายหลักสูตรมาสู่ชั้นเรียน หรือมา สู่ผู้เรียน สิ่งหนึ่งที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้คือการบริหารงานทางด้านวิชาการ (Curriculum engineering) เกี่ยวกับการจัดบริการต่าง ๆ ที่สนับสนุนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด วัสดุทัศนศึกษา การแนะแนว การจัดการสอน สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน และ โรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นการนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum implementation) จึงมีความหมายอีก อย่างหนึ่ง คือ การบริหารหลักสูตร (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 135)

จากข้อมูลโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักนโยบายและแผน การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : ออนไลน์) ซึ่งดำเนินการ ระหว่าง ธันวาคม 2546 – กันยายน พ.ศ.2547 สถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 10,877 แห่ง และในจำนวนนี้เป็นสถานศึกษาที่มี ขนาดเล็กมากถึง 1,766 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ 1) นักเรียนจาก สถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสถานศึกษาขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียน การสอนและวัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การ จัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร 2) สถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ คือมีการลงทุนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับ สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครู : นักเรียน ซึ่งตามมาตรฐานต้อง 1 : 25 แต่ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็น 1 : 8-11 เท่านั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีนโยบายให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ ยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กในเรื่องคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการหลักสูตร เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุง พัฒนาผู้เรียนและกระบวนการเรียนการสอนได้

จากการสำรวจข้อมูลจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู โรงเรียนประถมศึกษานาน ดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา คือ โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียน วัดศรีวิงค์ และโรงเรียนวัดลาดระโหง พบว่า จำนวนนักเรียนเฉลี่ย 87 คน ครู 5 คน และ ผู้บริหาร 1 คน มีการจัดการเรียนการสอนเป็น 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และ ระดับประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 8 ชั้นเรียน มีบุคลากรไม่ครบชั้นเรียน

จึงจัดการศึกษาแบบบูรณาการระดับช่วงชั้น มีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่ยังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ และคุณภาพของการบริหารจัดการ เพราะขาดแคลนทรัพยากร กล่าวคือมีบุคลากรน้อย และมีงบประมาณจำกัด ไม่สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาที่โรงเรียนต้องดำเนินการ ในเรื่องของการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษามีการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีเอกสารหลักสูตร ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มีปัญหาในเรื่องของการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน รวมทั้งการบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสมุดวิชา สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือในการวัดผล ประเมินผล และการแนะแนว เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการจัดทำหรือจัดหา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่วางไว้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการหลักสูตร โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา โดยให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดโอกาสทางการศึกษาเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการพิจารณา และจากสภาพปัญหาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงจำเป็นต้องเร่งแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาแนวทางหนึ่ง คือการพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีความชัดเจน เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำไว้ รวมทั้งเหมาะสมกับสภาพความพร้อม และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ชุมชนยอมรับในผลการบริหารจัดการหลักสูตรและคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษา โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวังค์ และโรงเรียนวัดลาดระโงง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวิจัย มีการดำเนินการให้ครอบคลุมรายละเอียด แต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการโดยศึกษาจากสภาพการดำเนินการของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 3 โรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 พัฒนาระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ร่างกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้โดยใช้วิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจงจากบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถให้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นอย่างดีจากทั้ง 3 โรงเรียน ดำเนินโดยใช้วิธีการระดมสมอง ครั้งที่ 2 ประชุมวิพากษ์ การพัฒนาระบวนการและคู่มือการนำหลักสูตรไปใช้ โดยร่วมกันวิพากษ์กระบวนการและคู่มือการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสมและเป็นไปได้แล้วร่วมกันสรุปและรับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ขั้นที่ 3 ทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยศึกษาขั้นต้น / กิจกรรมที่สถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้ ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินการโดยทดลองใช้กับโรงเรียนวัดศรีวังค์ เพียงโรงเรียนเดียวเนื่องจากสภาพบริบททั่วไปและสภาพปัญหาของทั้ง 3 โรงเรียน มีความใกล้เคียงกัน ในทุกด้าน

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการทดลองปฏิบัติตามกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในการวิจัย โดยการประชุมสรุปผลการดำเนินงานจากการทดลองปฏิบัติตามคู่มือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกตจากการสอบถามและกิริยาท่าทางของผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนวัดศรีวังค์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไขมี 2 ข้อ คือ

1. ปัญหาด้านบุคลากร ครูขาดความมั่นใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และต้องการทราบกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กได้ ประกอบกับมีครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูมีภาระงานมาก การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร
2. ปัญหาด้านการบริหาร ขาดการวางแผนการใช้หลักสูตรที่ชัดเจน การกำกับติดตามไม่ต่อเนื่อง การอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ไม่เพียงพอ

จากปัญหาและความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันพัฒนาระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมการใช้หลักสูตร
2. การดำเนินการใช้หลักสูตร
3. การตรวจสอบการใช้หลักสูตร
4. การรายงานผลการใช้หลักสูตร
5. การปรับปรุง และแก้ไขขณะนำหลักสูตรไปใช้

การนำไปทดลองปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ผลปรากฏว่าสามารถนำไปปฏิบัติแล้วมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทุกขั้นตอน

ความพึงพอใจในกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความพึงพอใจมาก เพราะสถานศึกษามีกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ที่เป็นระบบ ช่วยให้ครูมีความรู้ ความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้สามารถมองภาพรวมในการดำเนินการได้ชัดเจน ได้รับการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนจากผู้บริหาร มีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนการประเมินผลที่ชัดเจน ทำให้เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้สะดวก รวดเร็ว เป็นระบบมากขึ้น นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนเนื่องจากครูมีสื่อการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่น่าดู น่าเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อดีของการใช้กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ คือ

1. ด้านการบริหารงาน สถานศึกษามีกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติ มีการบริหารอย่างเป็นระบบ สะดวกในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบข้อมูล การรายงาน ผลการดำเนินงาน รวมทั้งการปรับปรุงและแก้ไขขณะกำลังดำเนินงาน ช่วยแบ่งเบาภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ด้านบุคลากร มีการนำกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ที่ชัดเจน เป็นระบบ ครูมีความเข้าใจ มั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น มีการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน มีการอำนวยความสะดวกในด้านการ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เอกสารตำรา มีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา

ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงในการทดลองปฏิบัติครั้งนี้ ได้แก่

1. ขั้นตอนการเตรียมการใช้หลักสูตร คือการวิเคราะห์หลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินงานให้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถ

ดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรได้เมื่อเปิดเรียน ไม่ต้องกังวลกับการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ช่วยลดความยุ่งยากในการบริหาร

2. การนำกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ดำเนินการตลอดปีการศึกษา ดังนั้นควรทดลองใช้ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา และใช้เวลา 1 ปี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาขนาดเล็กมีงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรน้อย จึงต้องจัดหางบประมาณสนับสนุนจากชุมชน และองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นเพิ่มเติม ดังนั้นจึงควรจัดงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาให้เพียงพอ กับบริบทของสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาที่นำกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญมาก ในการดำเนินการวางแผน กำกับ ติดตามการดำเนินการ การให้ความรู้ และการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน ในการนำหลักสูตรไปใช้ โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการ รวมทั้งมีการประเมินผลหลักสูตรด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยทั่วไป

ควรมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากความพึงพอใจของครู และนักเรียน โดยเฉพาะผลที่เกิดกับผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.smallschool>.